

PÓCZY KLÁRA

(1923-2008)

Kimagasló kutatójától, nemzetközi hírű régészétől, az Aquincumi Múzeum egykori igazgatójától búcsúzik a Budapesti Történeti Múzeum és az Aquincumi Múzeum. A búcsú pillanata mindig fájdalmas, különösen, ha nagy a veszteség. Múzeumunk olyan kiemelkedő egyéniségétől kell végleg elválnunk, aki több mint fél

évszázados, mindvégig az intézményben, és az intézményért kifejtett munkásságával múzeumtörténetet írt. Póczy Klára múzeumépítő tevékenysége túlzás nélkül mérhető Kuzsinszky Bálint múzeumalapító érdemeihez. A főváros régészeti örökségének feltárása és bemutatása érdekében végzett munkája pedig joggal vethető össze a városi régészet alapjait lefektető Nagy Lajos teljesítményével. Póczy Klára neve ma már elválaszthatatlanul összefügg a főváros római kori örökségének feltárásával, népszerűsítésével, s a feltárások eredményeit bemutató Aquincumi Múzeummal, amelyhez több mint fél évszázados munkássága szinte mindvégig kötötte.

Póczy Klára Kolozsvárott született 1923-ban. Egyetemi tanulmányait már Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte, ahol 1947-ben régész-muzeológus diplomát és doktori címet szerzett. 1950-ben helyezkedett el a Budapesti Történeti Múzeumban, ahol munkája kezdettől fogva a múzeum aquincumi részlegéhez kötötte. 1963 és 1973 között irányította az Aquincumi Múzeumot, vezette a polgárváros romkonzerválási programját, majd 1973 és 1985 között, akadémiai felhatalmazással az óbudai feltárások vezetője lett. Nyugdíjba vonulását követően is minden energiáját és idejét a múzeumnak szen-

telte. Ekkor állította össze, elsősorban az óbudai feltárások újonnan előkerült leleteiből, a főváros római kori örökségét bemutató nagyszabású kiállítás, mely hét év alatt Európa 12 városában aratott sikert. A kiállítássorozattal és több konferencia szervezésével vitte tovább az Aquincumi Múzeum hírnevét az országhatáron túl, megalapozva a múzeum nemzetközi kapcsolatrendszerét.

Azok közé a kutatók közé tartozott, akik számára nemcsak az volt a fontos, hogy felszínre hozza a régészeti emlékeket, s azokat szakmai fórumok elé tárja, hanem az is, hogy az eredményeket mindenki számára hozzáférhetővé és láthatóvá tegye. Megelőzve korát, igazi kreatív ember volt, sokrétű munkásságának számos területén nemcsak kiemelkedőt, hanem maradandót is alkotott. Neve elsőként az Aquincumi Múzeum körüli romkert rehabilitációs programja nyomán vált ismertté, s nemcsak itthon, hanem külföldön is. Hajnóczy Gyulával közös munkája nyomán menekült meg a pusztulástól, s nyerte el mai formáját a polgárváros összefüggő romterülete, s vált mára a főváros egyik egyedi történeti értékévé. Később az 1970-es évek elején megkezdődött óbudai városrendezési kampányhoz kapcsolódó, vezetése alatt zajló régészeti feltárások nyomán irányult ismét Aquincumra a figyelem, itthon és külföldön egyaránt. Olyan, nemzetközileg is számontartott tudományos eredmények, mint a Flórián téri legiotábor vagy a későrómai erőd felfedezése, a katonaváros szerkezetének megrajzolása, s számos római kori építészeti emlék műemléki bemutatása fűződik az általa irányított szakmai csapat nevéhez. Többek között ezekre az emlékekre támaszkodva van most jó esélyünk arra, hogy a limes magyarországi szakaszát a világörökség részévé nyilvánítsák.

Hosszú tudományos és kutatói pályájának nemcsak téma- és ötletgazdagsága, nemzetközileg is számontartott magas színvonala figyelemre méltó, hanem az elvégzett munka mennyisége is.

Meggyőzően tanúsítja ezt az általa vezetett több mint száz ásatás, s a közzétett csaknem félezer tudományos és népszerűsítő cikk, tanulmány. Legismertebbek Aquincumról, a pannoniai városokról, a római kori közművekről, valamint a főváros római kori emlékeiről írott könyvei, melyek külföldön is ismertséget szereztek nevének és a hazai római kori emlékeknek. Munkásságának nemzetközi elismertségét jelzi, hogy több rangos külföldi intézmény - többek között a Német és az Osztrák Régészeti Intézet is - tagjai közé választotta. Munkáját Kuzsinszky és Rómer Emlékéremmel, Móra Ferenc díjjal jutalmazták, s a közelmúltban a Magyar Köztársaság Érdemkeresztjével tüntették ki.

Ilyen gazdag életút különleges egyéniséget feltételez, s Póczy Klára különleges egyéniség volt. Méltósága, tartása tiszteletet ébresztett környezetében. Rendkívüli fegyelmezettsége, lelkiereje pedig példamutatóan állt mindnyájunk előtt. Ezek a tulajdonságai tették alkalmassá arra, hogy egy olyan szakmai csapat formálódjék körülötte, az ifjabb generáció tagjaiból, mely a példaadó alapokon tovább működve, mára a hazai provinciális régészet egyik elismert tudományos

műhelyévé tette Aquincumot, s mindvégig, 86 évesen is csapattag maradt. Sohasem szűnt meg kapcsolata a múzeummal, figyelemmel kísérte a feltárásokat, érdeklődött az új eredmények iránt, részt vett a múzeum rendezvényein, programjain. Támaszt és segítséget jelentett mindnyájunknak, akihez bármikor fordulhattunk szakmai problémával, s bizonyosak lehettünk abban, hogy nem maradunk útmutatás nélkül.

Az igazi kutató nemcsak saját kora, hanem az örökkévalóság számára is alkot. Póczy Klára is így tett, s igazi kutatóként, szinte életének utolsó napjáig dolgozott. Halála előtt néhány nappal még illusztrációkat kért készülő új munkája számára az Aquincumi Múzeum fotótárából. Kérése végén ez állt: „határidő nincs ...”.

Egy aquincumi szarkofág sírverse az elhunyt intelmét közvetíti az élőknek: „Tiszta legyen lelked, szíveden jóság mosolyogjon, boldogan így nyugszol.”*

Zsidi Paula

* Póczy Klára életműbibliográfiáját lásd: *Forschungen in Aquincum 1969-2002*. Bp., 2003. p. 14-26.